

Vinmonopolet
Postboks 6953 St. Olavs plass
0130 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

24/43-

27. januar 2025

Oppdragsbrev til AS Vinmonopolet for 2025

1. Informasjon om totalrammen

Det vises til Prop. 1 S (2024-2025) for Helse- og omsorgsdepartementet, Innst. 5 S (2024-2025) og Stortingets vedtak nr. 417 av 19. desember 2024. Rammevilkårene for AS Vinmonopolet for 2025 er følgende (i 1000 kroner):

Kap. 5631 Aksjer i AS Vinmonopolet		
Post 85	Statens overskuddsandel	79 500
Post 86	Utbytte	2
Sum		79 502

Kap. 5631 Aksjer i AS Vinmonopolet, post 85 Statens overskuddsandel

Det vises til Prop. 1 S (2024 – 2025) for Helse- og omsorgsdepartementet, der det blir foreslått at staten sin del av driftsoverskuddet blir fastsatt til 50 pst. av resultatet i 2024 før ekstraordinære poster.

Staten sin del av AS Vinmonopolet sitt driftsoverskudd er, på bakgrunn av budsjettert resultat i 2024 og en del av overskuddet på 50 pst., regnet til 93,5 mill. kroner for 2025.

Prosentvedtaket gjelder foran tallverdi.

Staten sin overskuddsandel skal innbetales når regnskapet for 2024 er lagt fram våren 2025, senest innen 30. juni 2025. Når innbetalingen er utført, ber vi om at AS Vinmonopolet i et særskilt brev orienterer Helse- og omsorgsdepartementet ved Folkehelseavdelingen om innbetalt sum og utregninger. Det skal gå tydelig fram av brevet hvilket kapittel og hvilken

post innbetalingen gjøres til. Helse- og omsorgsdepartementet kan etter skriftlig forespørsel gi anledning til å utsette innbetalingstidspunktet for å avhjelpe selskapet sitt behov for likviditet og dermed redusere behovet for ekstern finansiering.

Kap. 5631 Aksjer i AS Vinmonopolet, post 86 Utbytte

Utbyttet er i vinmonopolloven fastsatt til 5 pst. av aksjekapitalen på 50 000 kroner og utgjør 2500 kroner. Utbyttet blir innbetalt samtidig med staten sin overskuddsandel. Helse- og omsorgsdepartementet skal informeres om innbetalingen i særskilt brev. Det skal gå tydelig fram av brevet hvilket kapittel og hvilken post innbetalingen gjøres til.

2. Satsingsområde og hovedprioriteringer for 2025

AS Vinmonopolet som alkoholpolitisk virkemiddel

AS Vinmonopolet er et av de viktigste alkoholpolitiske virkemidlene for å sikre ansvarlig salg av alkohol. Virksomheten til selskapet skal bestå i omsetning av alkoholholdige varer over 4,7 volumprosent alkohol og alkoholfrie festedrikker, jf. alkoholloven § 3-1 og vinmonopolloven § 3. Virksomheten til selskapet skal til enhver tid være i samsvar med vinmonopolloven og alkoholloven med tilhørende forskrifter, og innrettes etter gjeldende alkoholpolitiske retningslinjer.

Selskapet skal gjøre juridiske vurderinger av tiltak de ønsker å sette i verk og som kan utfordre rammevilkårene, særlig med tanke på reklameregelverket i alkoholloven og reguleringen om selskapets virksomhet i vinmonopolloven § 3. I saker der det kan være usikkerhet om hvordan regelverket skal forstås, skal saken skriftlig forelegges Helse- og omsorgsdepartementet for avklaring.

Selskapet skal sørge for at omsetningen av alkohol skjer i kontrollerte former. Gjennom ansvarlig salg og regulert tilgang skal AS Vinmonopolet medvirke til å avgrense alkoholkonsumet og skadevirkningene av alkohol for den enkelte og for samfunnet. For å sikre videre oppslutning og legitimitet i befolkningen skal AS Vinmonopolet, innenfor gjeldende rammevilkår, utvikle seg i takt med samfunnet sine forventinger og behov.

Utøving av AS Vinmonopolet sitt samfunnsoppdrag

Selskapet skal sikre ansvarlig salg av alkohol. AS Vinmonopolet skal ikke selge alkoholholdig drikke til personer som ikke oppfyller alderskravene i alkoholloven eller er klart påvirket av rusmidler. AS Vinmonopolet skal forhindre at andre kjøper alkohol til personer som ikke oppfyller alderskravene i alkoholloven, såkalt langing. AS Vinmonopolet skal være en ansvarlig aktør i sosiale medium og ikke utfordre reklameforbudet i alkoholloven.

Ivaretagelse av likebehandlingsprinsippet

AS Vinmonopolet skal gi leverandører og produsenter tilgang til markedet på like vilkår i samsvar med forskrift om AS Vinmonopolets innkjøpsvirksomhet mv. AS Vinmonopolet skal

sette i verk interne tiltak for å øke bevisstheten om muligheter for norske og utenlandske produsenter til å få solgt produktene sine gjennom Vinmonopolet.

Effektiv drift

Selskapet skal ha en bærekraftig og mest mulig effektiv oppnåelse av det sektorpolitiske målet om å begrense skadevirkningene av alkohol for den enkelte og for samfunnet ved å sikre fravær av privatøkonomiske interesser som motiverende for salg av alkoholholdig drikke over 4,7 volumprosent alkohol. Videre skal selskapet bidra til omsetning i kontrollerte former. Selskapet skal ha en mest mulig kostnadseffektiv drift som ivaretar disse betingelsene.

Selskapet skal ha en kapitalstruktur tilpasset selskapet sine mål, strategier og risiko. AS Vinmonopolet skal videreføre arbeidet med kostnadseffektivisering av virksomheten for å bedre lønnsomheten og soliditeten uten at dette kommer i konflikt med selskapet sitt samfunnsoppdrag, sentrale alkoholpolitiske målsettinger eller hensyn bedriften må ta som servicebedrift. Dette må skje innenfor bærekraftige rammer, ref. eierskapsmeldingen.

Butikketableringer

Selskapet skal, i den grad det blir vurdert som nødvendig og formålstjenlig, etablere ordinære utsalg innen økonomisk forsvarlige rammer. Videre utbygging av salgsnettets må ses i en helhet og følgende kriterier bør gjelde:

- AS Vinmonopolet skal ved avgjørelser om butikketablering legge vekt på å finne en rimelig balanse mellom økonomiske kriterier, monopolordningen sitt formål og så lik tilgang til selskapet sine tjenester som mulig.
- AS Vinmonopolet skal sørge for tilfredsstillende rutiner for håndtering av interesse fra kommuner og for informasjon om etableringskriterier. Kommunene skal ha mulighet til å uttale seg om etablering av nye vinmonopolutsalg i sin kommune. AS Vinmonopolet må derfor på egnet måte informere kommunene om hvilke kriterier som blir lagt til grunn for butikketableringer.
- AS Vinmonopolet skal, innenfor gjeldende regelverk, sikre kundene god og lik tilgang til Vinmonopolets produkter og tjenester gjennom mulighet for handel både via telefon og nett.

Eierskapsmeldingen

Det vises til Meld. St. 6 (2022 – 2023) Et grønnere og mer aktivt statlig eierskap. AS Vinmonopolet forventes å sette seg inn i meldingen og arbeide for å oppfylle staten sine forventninger til statlig eide selskap.

Bærekraft og ansvarlig virksomhet

AS Vinmonopolet skal implementere bærekraft i arbeidet sitt på en helhetlig måte som er tilpasset selskapet sin egenart. Selskapet skal integrere sosiale og miljømessige hensyn i sin virksomhet og strategi. Selskapet skal ha retningslinjer for å forhindre og håndtere korrupsjon. Det forventes at staten sine forventninger til statlig eide selskap slik de blir omtalt i eierskapsmeldingen, ligger til grunn for selskapet sitt arbeid med bærekraft og

ansvarlig virksomhet.

Heltidskultur og arbeidsrelaterte forhold

AS Vinmonopolet skal arbeide for å fremme en heltidskultur i selskapet. Selskapet er forventet å arbeide for at flere får faste hele stillinger. Alle tilsettelser i mindre enn 100 pst. stilling skal begrunnes skriftlig.

AS Vinmonopolet skal aktivt følge opp HMS, inkludert sykefravær, rus og arbeidsliv, personer med nedsatt funksjonsevne, minoriteter, likestilling, yrkesaktivitet etter femti år og lærlinger.

Lederlønn

Det vises til Meld. St. 6 (2022 – 2023) Et grønnere og mer aktivt statlig eierskap, og staten sine forventninger til lønn og godtgjøring slik de blir omtalt her og i Statens retningslinjer for lederlønn i selskaper med direkte statlig eierandel fastsatt av Nærings- og fiskeridepartementet 12. desember 2022.

Styret

Styret skal utarbeide en plan for eget arbeid og arbeide aktivt med kompetanseutvikling. Styret skal årlig evaluere eget arbeid. Et overordnet sammendrag av styreevalueringen skal sendes Helse- og omsorgsdepartementet etter avsluttet evaluering. Styret er ansvarlig for å vurdere om nivået på godtgjøringen til ansatte i ledelsen er i tråd med forventningene fra staten. Rapportering av lederlønn skal være i tråd med staten sine forventninger.

Krise-, katastrofe- og krigssituasjoner

AS Vinmonopolet skal kunne håndtere krise-, katastrofe- og krigssituasjoner med utgangspunkt i egen organisasjon og det ansvar og de ressursene den har til rådighet. AS Vinmonopolet bør være forberedt på mulige scenarier som kan oppstå, hvordan virksomheten kan påvirkes og hvordan det bør håndteres. AS Vinmonopolet skal gjøre seg kjent med ny helseberedskapsplan.

Det forutsette at selskapet har gode rutiner og en klar rolleforståelse overfor departementet, andre virksomheter innenfor den sentrale mat-, helse- og sosialforvaltningen, den utøvende helse- og sosialtjenesten og andre sektorer, i de situasjonene som kan oppstå.

Internkontroll

AS Vinmonopolet skal ha dokumentert internkontroll tilpasset risiko og vesentlighet. Risikofaktorer som kan medvirke til at virksomheten ikke når målene skal identifiseres og korrigerende tiltak innenfor gjeldende rammer skal utarbeides og settes i verk. Selskapet skal ha rutiner for å sikre at praksis er i samsvar med det til enhver tid gjeldende regelverk. Det vises for øvrig til forventningene i eierskapsmeldingen.

3. Rapportering til Helse- og omsorgsdepartementet

Årsrapport

Årsrapporten med årsmelding, årsregnskap og tilhørende noteopplysninger skal gi helhetlig informasjon om selskapet. Forhold som er nevnt i dette oppdragsbrevet, inkludert forventinger som er omtalt i staten sin eierskapsmelding, forutsettes å være omtalt i årsrapporten. Årsrapporten med årsmelding og årsregnskap skal sendes elektronisk til postmottak@hod.dep.no.

Kvartalsrapport

Selskapet skal sende kvartalsrapporter til Helse- og omsorgsdepartementet før de kvartalsvise kontaktmøtene. Kvartalsrapporten skal inneholde:

- Status for økonomi og salgsutvikling, inkludert:
 - Hovedtall for siste kvartal
- Salgsutvikling totalt og fordelt på fylke, inkludert informasjon om endringer i og forholdet mellom ulike produktgrupper
- Status for samfunnsoppdraget, inkludert:
 - Resultat av alderskontroll og ansvarlig salg
 - Utvikling i omsetning målt i volum og i liter ren alkohol fordelt på typer alkoholholdig drikk og ulike hovedvaregrupper
 - Utvikling i omsetningens andelsmessige fordeling mellom de ulike typene alkoholholdig drikk og hovedvaregruppene målt i volum og i liter ren alkohol
- Aktuelle bærekraftrelaterte saker.

Helse- og omsorgsdepartementet kan be om særlig rapportering utover dette.

Særlig rapportering

Fare for budsjettoverskridelser, inntektssvikt eller andre situasjoner som krever Helse- og omsorgsdepartementet sin oppmerksomhet, eventuelt at Stortinget må orienteres, skal det rapporteres umiddelbart og særlig om. AS Vinmonopolet skal komme med forslag til tiltak som bør iverksettes for å rette opp slike situasjoner. Helse- og omsorgsdepartementet skal informeres om saker som vil kunne ha alkoholpolitisk relevans.

Budsjett for 2025, rapportering, styreprotokoller m.m.

Årsbudsjett for 2025 blir sendt til Helse- og omsorgsdepartementet når det er behandlet i styret, jf. instruks for AS Vinmonopolets styre. Rapportering i samsvar med punkt 3 skal sendes elektronisk til postmottak@hod.dep.no og merkes med henholdsvis «årsrapport/årsmelding 2024» eller «kvartalsrapportering 2025». Kopi av innkalling til styremøte og protokoll fra styremøte sendes departementet i samsvar med instruks for AS Vinmonopolets styre.

Med hilsen

Line Vold (e.f.)
ekspedisjonssjef

Hege Christina Bredesen
avdelingsdirektør

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi

Riksrevisjonen